

II

(Valmistavat säädökset)

NEUVOSTO

Ranskan tasavallan aloite neuvoston asetuksen antamiseksi lasten tapaamisoikeutta koskevien tuomioiden vastavuoroisesta täytäntöönpanosta

(2000/C 234/08)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 61 artiklan c alakohdan ja 67 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Ranskan tasavallan aloitteen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽¹⁾,

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽²⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Jäsenvaltiot ovat asettaneet tavoitteekseen pitää yllä ja kehittää unionia vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvana alueena, jossa taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus; tällaisen alueen asteittaista toteuttamista varten yhteisö toteuttaa muun muassa yksityisoikeudellisia asioita koskevan oikeudellisen yhteistyön alalla toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta.

(2) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto muistutti tarpeesta luoda todellinen Euroopan oikeusalue, jolla erityisesti asumuserossa olevien tai eronneiden puolisoiden lasten tapaamisoikeutta koskevat tuomiot voidaan panna sellaisenaan täytäntöön jäsenvaltioissa.

(3) Avioliiton keskeytymisen tai purkautumisen yhteydessä lapsen on voitava saada takeet perusoikeudestaan pitää yllä säännöllisiä suhteita molempiin vanhempiinsa riippumatta siitä, missä nämä yhteisön alueella asuvat.

(4) Sisämarkkinoiden moitteeton toiminta vaatii parantamaan ja yksinkertaistamaan asiaa koskevien tuomioiden vapaata liikkuvuutta sekä sellaisten puolisoiden lasten tapaamisoikeuden tosiasiallista rajat ylittävää täytäntöönpanoa, joiden avioero tai asumusero on julistettu yhteisön alueella.

(5) Erossa asuvien puolisoiden lasten parempi liikkuvuus yhteisön alueella voidaan varmistaa ainoastaan heitä koskevien tuomioiden vapaammalla liikkuvuudella, joka seuraa näiden tuomioiden täytäntöönpanokelpoisuuden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja yhteistyömenettelyjen vahvistamisesta.

(6) Tämä asia kuuluu perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisalaan.

(7) Tämän asetuksen tavoitteita ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin, vaan ne voidaan toteuttaa paremmin yhteisön tasolla perustamissopimuksen 5 artiklassa mainittujen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti; tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.

(8) Tuomioiden, joihin tätä asetusta sovelletaan, on oltava julistetut tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja yhteisten lasten huoltoa koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1347/2000 ⁽³⁾ (Bryssel II) 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen menettelyjen mukaisesti.

(9) Näiden tuomioiden tulee koskea lisäksi alle 16-vuotiaiden lasten rajat ylittävää tapaamisoikeutta.

(10) Asetusta (EY) N:o .../2000 (Bryssel II) sovelletaan näihin tuomioihin, mutta tämä asetus poikkeaa siitä sikäli, että siinä vahvistetaan kyseessä olevien tuomioiden täytäntöönpanokelpoisuuden vastavuoroisen tunnustamisen periaate.

(11) Molempien vanhempien ja lapsen etuja suojaavien takeiden on oltava tasapainottamassa näiden tuomioiden suora täytäntöönpanokelpoisuutta kaikissa jäsenvaltioissa.

⁽¹⁾ EYVL C ...

⁽²⁾ EYVL C ...

⁽³⁾ EYVL L ...

(12) Yhdenmukaistetun menettelyn avulla on voitava poikkeustilanteissa lykätä täytäntöönpanoa silloin, kun se voisi aiheuttaa vakavaa haittaa lapsen eduille tai silloin, kun on voimassa toinen täytäntöönpanokelpoinen tuomio, joka on ristiriidassa ensin mainitun kanssa; lainvoimaiseksi tullut tuomio, jossa todetaan asetuksen (EY) N:o .../2000 (Bryssel II) mukaisen tunnustamatta tai täytäntöönpanematta jättämisen peruste, on myös esteenä tapaamisoikeuden täytäntöönpanolle.

(13) Huoltajavanhemman edut on myös turvattava, ja hänen on voitava saada takeet lapsen palauttamisesta tämän ulkomailla oleskelun jälkeen, mikä tarkoittaa toisaalta, että lapsen kiireellisen suojelun tarvetta lukuun ottamatta oleskelujäsenvaltion viranomaiset eivät voi tämän oleskelun yhteydessä olla toimivaltaisia muuttamaan täytäntöönpanotavaa ulkomaista tuomiota, ja toisaalta, että heillä on sidottu toimivalta määrätä lapsen palauttaminen.

(14) Tämän asetuksen tavoitteet edellyttävät myös hallinto- ja oikeusavun täytäntöönpanosta vastaavien keskuselinten välistä tiivistä yhteistyötä.

(15) Tässä asetuksessa tarkoitettujen tuomioiden noudattamisen varmistamiseksi keskuselimet vaihtavat tietoja ja käyttävät kaikkia jäsenvaltionsa sisäisen lainsäädännön mukaan käytettävissään olevia keinoja rohkaistakseen vapaaehtoista tapaamisoikeuden toteuttamista tai taatakseen sen täytäntöönpanon turvautumalla pakkokeinoihin.

(16) Keskuselinten on oltava asianomaisten sekä tapaamiseen oikeutettujen että tapaamisen suomitse velvoitettujen vanhempien käytettävissä.

(17) Komissio esittää kertomuksen tämän asetuksen soveltamisesta ja ehdottaa tarvittaessa muutoksia; se saa tässä tehtävässä apua keskuselinten sille toimittamista tiedoista.

(18) Komission on voitava muuttaa jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella asetuksen liitteitä, jotka koskevat keskuselimiä, tuomioistuinta, toimivaltaisia viranomaisia ja muutoksenhakukeinoja.

(19) Keskuselimet järjestävät säännöllisesti kokouksia vaihtaakseen tietoja kokemuksistaan.

(20) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemaa koskevan pöytäkirjan 3 artiklan mukaan nämä valtiot eivät osallistu asetuksen antamiseen eikä asetus siten sido näitä valtioita eikä sitä sovelleta niiden osalta.

(21) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn Tanskan asemaa koskevan pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan mukaan Tanska ei osallistu tämän asetuksen antamiseen eikä asetus siten sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskan osalta,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

Soveltamisala

1 artikla

1. Asetusta sovelletaan kaikkiin tuomioihin, jotka on annettu jäsenvaltiossa asetuksen (EY) N:o .../2000 (Bryssel II) 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen menettelyjen mukaisesti; tässä asetuksessa myönnetään toiselle vanhemmista yhteisen lapsen tapaamisoikeus, jos:

a) tapaamisoikeutta käytetään muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jonka viranomaiset ovat oikeuden myöntäneet, ja

b) jos lapsi ei ole täyttänyt 16 vuotta tuomion täytäntöönpanoa pyydettyään.

2. Tapaamisoikeus, jota 1 kohdassa tarkoitetaan, käsittää oikeuden viedä lapsi rajoitetuksi ajaksi asuinpaikastaan muualle.

3. Tässä asetuksessa "jäsenvaltiolla" tarkoitetaan kaikkia jäsenvaltioita lukuun ottamatta (. . .).

II LUKU

Tapaamisoikeuteen liittyvien tuomioiden täytäntöönpanokelpoisuuden vastavuoroinen tunnustaminen

2 artikla

Asetuksen (EY) N:o .../2000 (Bryssel II) 21 artiklasta poiketen tämän asetuksen 1 artiklassa tarkoitettu tuomio, joka annetaan jäsenvaltiossa ja on siinä edes väliaikaisesti täytäntöönpanokelpoinen, voidaan panna täytäntöön kaikissa muissa jäsenvaltioissa ilman eri menettelyä.

3 artikla

Toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanokelpoisuuden tunnustaminen merkitsee, että samanlaisissa olosuhteissa voidaan käyttää samoja täytäntöönpanokeinoja kuin ne, joita noudatettaisiin, jos kysymyksessä olisi samanluonteinen tuomio, joka olisi täytäntöönpanokelpoinen tuomion tunnustavassa jäsenvaltiossa sen jälkeen, kun tämän jäsenvaltion viranomaiset ovat sen antaneet.

III LUKU

Tapaamisoikeuden täytäntöönpanon epäämistapaukset

4 artikla

Edellä I artiklassa tarkoitetun tuomion täytäntöönpanoa ei voida lykätä toisessa jäsenvaltiossa, paitsi jos lapsen huoltajavanhempi osoittaa 6 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti:

- a) että uusien olosuhteiden johdosta tapaamis- ja luonapito-oikeuden täytäntöönpano saattaisi lapsen fyysisen tai henkisen terveyden vakavasti ja suoranaisesti vaaraan, tai
- b) että on olemassa jo tämän jäsenvaltion alueella täytäntöönpanokelpoinen tuomio, joka on ristiriidassa kyseisen tuomion kanssa.

5 artikla

1. Täytäntöönpanoa ei voida lykätä varsinkaan kanteella, jolla pyritään osoittamaan peruste jättää tunnustamatta tai täytäntöönpanematta kokonaan tai osittain asetuksen (EY) N:o .../2000 (Bryssel II) 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen siviiliprosessien puitteissa annettu tuomio.

2. Tapaamisoikeuden täytäntöönpanon voi estää ainoastaan lainvoimaiseksi tullut tuomio, jossa todetaan 1 kohdassa tarkoitetun tuomion tunnustamatta jättämisen tai täytäntöönpanematta jättämisen peruste, sanotun kuitenkin rajoittamatta 4 artiklan soveltamista.

6 artikla

4 artiklassa tarkoitettu menettely, jolla pyritään estämään tapaamis- ja luonapito-oikeuden toteutuminen, on pantava vireille lapsen vakinaisena asuinpaikkana olevan jäsenvaltion liitteessä II mainitussa tuomioistuimessa.

7 artikla

1. Täytäntöönpanopyynnön esittämiseen ja tiedoksiantoon sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jossa tapaamiseen oikeutettu vanhempi asuu.

2. Asiasta päätetään kiireellisen menettelyn mukaisesti kaksiasianosaikäsittelyn ja tarvittaessa lapsen kuulemisen jälkeen, mikäli kuuleminen on tarkoituksenmukaista erityisesti olosuhteet ja lapsen arvostelukyvyyn huomioon ottaen.

3. Tuomio annetaan määräajassa, joka ei saa ylittää kahdeksaa päivää alkaen päivästä, jolloin tapaamiseen oikeutettu on esittänyt huomautuksensa. Tuomio on täytäntöönpantavissa 8 artiklan mukaisesta muutoksenhausta huolimatta.

8 artikla

Tapaamisoikeuden epäämispyynnöstä annettuun tuomioon voidaan hakea muutosta ainoastaan liitteen III mukaisin menettelyin.

IV LUKU

Päätöksen muuttaminen

9 artikla

Huolimatta siitä, että lapselle olisi ehdottoman tarpeellista järjestää välitön ja väliaikainen fyysinen suojele, jota lapsen asuinpaikan viranomaiset eivät voisi varmistaa, lapsen oleskelun kesto toisessa jäsenvaltiossa 1 artiklassa tarkoitetun tuomion täytäntöönpanemiseksi ei oikeuta tämän valtion viranomaista katsomaan olevansa toimivaltainen muuttamaan täytäntöön pantavaa tuomiota.

V LUKU

Lapsen välitön palauttaminen

10 artikla

Jos lasta ei palauteta 1 artiklassa tarkoitetun tuomion mukaisen tapaamis- ja luonapito-oikeusjakson päättyessä vanhemmalle, jolla on lapsen huoltajuus, tämä voi vaatia lapsen välitöntä palauttamista vakinaisen asuinpaikkansa tai lapsen oleskelupaikan jäsenvaltion 12 artiklassa tarkoitetulta keskuselimeltä.

11 artikla

Toimivaltaiset viranomaiset siinä jäsenvaltiossa, jossa lapsi oleskelee, määräävät lapsen välittömän palauttamisen ilman, että tapaamiseen oikeutettu vanhempi voi estää tätä, varsinkaan vetoamalla 5 artiklassa tarkoitettuun kanteeseen, hänelle myönnetystä huollosta kyseisessä jäsenvaltiossa annettuun tai siellä mahdollisesti tunnustettavaan tuomioon sekä Haagissa 25 päivänä lokakuuta 1980 kansainvälisestä lapsikaappauksesta tehdyn yksityisoikeuden alaa koskevan yleissopimuksen 13 artiklaan.

VI LUKU

Yhteistyö

12 artikla

1. Jäsenvaltiot ovat yhteistyössä nimeämiensä liitteessä I lueteltujen kansallisten keskuselinten välityksellä, jotta varmistetaan lasten tapaamisoikeuksien tosiasiallinen täytäntöönpano ja lasten palauttaminen huoltajavanhemmalleen välittömästi tapaamisjakson päättyessä.

2. Tätä varten nämä elimet ovat keskenään suoraan yhteistyössä edistääkseen myös toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä näiden alueilla.

3. Näiden elinten on erityisesti, joko suoraan tai jonkin väliportaan kautta, toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on:

- a) vaihtaa tietoja lapsen tilanteesta,
- b) helpottaa tapaamisoikeuden vapaaehtoista toteuttamista,
- c) helpottaa vanhempien keskinäistä sopimista tapaamisoikeuden toteuttamisesta sovittelun tai välityksen avulla tai muulla vastaavalla tavalla,
- d) ottaa käyttöön tai edistää kussakin jäsenvaltiossa sovellettavien sääntöjen mukaisesti käyttökelpoisen menettelyn aloittamista ja turvautua kansallisen lainsäädännön tarjoamiin pakkokeinoihin siinä tapauksessa, että tapaamisoikeuden täytäntöönpanosta tai lapsen palauttamisesta huoltajavanhemmalleen tapaamisoikeuden päättyessä todistettavasti kieltäydytään,
- e) vaihtaa keskenään tietoja valtionsa lainsäädännön säännöksistä, jotka liittyvät tämän asetuksen soveltamiseen,
- f) pitää yllä keskinäistä tiedonvaihtoa mahdollisista vaikeuksista, joita ilmenee tämän asetuksen soveltamisessa.

13 artikla

1. Edellä 1 artiklassa tarkoitetun tuomion mukaisesti tapaamiseen oikeutettu, jolla on vaikeuksia oikeutensa täytäntöönpanossa, voi kääntyä sen jäsenvaltion keskuselimen puoleen, jossa hän tai lapsi asuu.
2. Hänen on pyyntönsä tueksi esitettävä seuraavat asiakirjat:
 - a) jäljennös kyseisestä tuomioistuimen päätöksestä, joka täyttää sen oikeellisuuden edellyttämät ehdot,
 - b) asetuksen (EY) N:o .../2000 (Bryssel II) liitteen V mukainen asianmukaisesti täytetty lomake, jossa todistetaan, että tuomio on täytäntöönpanokelpoinen alkuperäjäsenvaltion lain mukaan ja että se on annettu tiedoksi vanhemmalle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan.

VII LUKU

Loppusäännökset

14 artikla

Asetuksen (EY) N:o .../2000 (Bryssel II) säännöksiä sovelletaan 1 artiklassa tarkoitettuihin tuomioihin paitsi, jos tässä asetuksessa toisin säädetään.

15 artikla

1. Komissio esittää Euroopan parlamentille, neuvostolle ja talous- ja sosiaalikomitealle kertomuksen asetuksen soveltamisesta viimeistään ... (*).
2. 1 kohdassa tarkoitettuun kertomukseen sisältyy tarvittaessa ehdotuksia tämän asetuksen mukauttamiseksi.
3. Edellä 2 kohdassa tarkoitetun kertomuksen laatimiseksi komissio voi pyytää 12 artiklassa tarkoitettuja keskuselimiä toimittamaan sille tietoja asetuksen säännösten soveltamisesta. Keskuselimet voivat toimittaa tietoja komissiolle myös omasta aloitteestaan.

16 artikla

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle sisäisten säännösten teksti, joilla muutetaan joko liitteessä I tarkoitettujen keskuselinten määrittelyä tai liitteissä II ja III tarkoitettuja tuomioistuinta, toimivaltaisia viranomaisia ja muutoksenhakukeinoja.

Komissio mukauttaa vastaavasti kyseiset liitteet.

17 artikla

1. Edellä 12 artiklassa tarkoitetut keskuselimet kokoontuvat vaihtamaan kokemuksiaan ja tutkimaan ratkaisuja tämän asetuksen mukaisen yhteistyön puitteissa kohtaamiinsa käytännön ja oikeudellisiin ongelmiin.
2. Kukin jäsenvaltio nimeää yhden edustajan avustamaan 1 kohdassa tarkoitetuissa kokouksissa.
3. Keskuselimet kokoontuvat ensimmäisen kerran kolmen kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta. Sen jälkeen ne kokoontuvat säännöllisesti tarvittaessa pitäen tavallisesti yhden kokouksen vuosittain tarpeen mukaan ja neuvoston puheenjohtajavaltion kutsusta, joka ottaa huomioon myös jäsenvaltioiden toiveet.
4. Kokoukset pidetään Brysselissä neuvoston tiloissa neuvoston työjärjestyksen edellyttämien sääntöjen mukaisesti.
5. Kunkin kokouksen perusteella laaditaan selvitys, joka toimitetaan jäsenvaltioille ja komissiolle.

18 artikla

Tämä asetus tulee voimaan ...

(*) Viisi vuotta tämän asetuksen voimaantulosta.

Tämä asetus on velvoittava kaikilta osiltaan, ja sitä sovelletaan sellaisenaan jäsenvaltioissa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti.

Tehty Brysselissä ...

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

...

LIITE I

Luettelo kansallisista keskustelimestä (12 artikla)

— Belgiassa:

(...)

LIITE II

Luettelo tuomioistuimista ja toimivaltaisista viranomaisista, jotka voivat määrätä täytäntöönpanon keskeyttämismenettelystä (4 ja 6 artikla)

— Belgiassa:

(...)

LIITE III

8 artiklan mukainen muutoksenhaku

— Belgiassa:

(...)
